

IQTISODIYOT NAZARIYASI: NAZARIY ASOSLARDAN AMALIYOTGACHA**Dostonbek Zokirov Baxtiyorjon o'g'li****Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Menejment fakulteti
Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlaryo'nalishi****1-bosqich MO-51 guruh talabasi****E-mail manzil: zokirovd580@gmail.com****Tel.: +998 99 698 04 38****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14217297>****ANNOTATSIYA**

Ushbu maqola iqtisodiyot nazariyasining nazariyasoslari, ularning amaliyotga tatbiqi va zamonaviy iqtisodiyot sharoitida yuzaga kelgan yangi yondashuvlar haqida ma'lumot beradi. Maqolada iqtisodiyot nazariyasining asosiy tamoyillari, jumladan, talab va taklif qonuni, bozor mexanizmi va resurslarning cheklanganligi tahlil qilinadi. Rivojlangan (AQSh, Germaniya) va rivojlanayotgan mamlakatlar (O'zbekiston) tajribasi asosidagi iqtisodiy siyosatlarining samaradorligi va ularning real iqtisodiyotga qo'llanilishi ko'rsatilgan. Shuningdek, maqolada raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt va kattama'lumotlar kabi zamonaviy tendensiyalar iqtisodiyot nazariyasiga qanday ta'sir qilayotgani o'rganilgan. Tadqiqot, iqtisodiyot nazariyasining amaliyotga moslashuvi orqali barqaror iqtisodiy o'sish va global muammolarni hal qilishning mumkin bo'lgan yo'llarini ko'rsatadi. Maqola iqtisodiyot nazariyasining kelajagi haqida shaxsiy fikrlarni ham o'z ichiga oladi.

KALIT SO'ZLAR (KEYWORDS, КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА):

Iqtisodiyot nazariyasi, talab va taklif, bozor mexanizmi, resurslarni taqsimlash, fiskal siyosat, monetar siyosat, raqamli iqtisodiyot, innovatsion iqtisodiyot (Economic theory, supply and demand, market mechanism, resource allocation, fiscal policy, monetary policy, digital economy, innovative economy; Экономическая теория, спрос и предложение, рыночный механизм, распределение ресурсов, фискальная политика, монетарная политика, цифровая экономика, инновационная экономика).

Kirish

Iqtisodiyot nazariyasi jamiyatdagi iqtisodiy tahlil qilish va boshqarish uchun ilmiy asos yaratadi. Bu fan resurslarni samarali boshqarish, talab va taklifni muvozanatlashtirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola iqtisodiyot nazariyasining nazariy tamoyillarini, ularning rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiy siyosatlaridagi rolini, hamda zamonaviy iqtisodiyot sharoitidagi yangi yondashuvlarni tahlil qilishga bag'ishlangan.

Metodologiya

Tadqiqotda quyidagi yondashuvlar va usullar qo'llanildi:

- Adabiyotlarni tahlil qilish: Klassik va zamonaviy iqtisodiy asarlar o'rganildi.
- Taqqoslash usuli: Turli mamlakatlarda iqtisodiyot nazariyasining tatbiqi solishtirildi.
- Statistik ma'lumotlar tahlili: Jahon banki va Xalqaro Valyuta Jamg'armasi kabi tashkilotlarning statistik ma'lumotlari ishlatildi.

Tadqiqot asosan rivojlangan davlatlar (AQSh, Germaniya) va rivojlanayotgan davlatlar (O'zbekiston) tajribasiga qaratildi.

Natijalar

1. Nazariy tamoyillarning ahamiyati:

Talab va taklif qonuni, resurslarning cheklanganligi, bozor mexanizmi kabi tamoyillar ri vojlangan mamlakatlardaiqtisodiy siyosatni shakllantirishda muvaffaqiyatliqo'llanilmoqda.

2. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi:

- AQShda monetar siyosat Markaziy bank tomonidanamalga oshirilib, bozor muvozanati saqlanmoqda.

- Germaniyada eksportga asoslangan iqtisodiyot modeliorqali resurslarning samarali ta qsimlanishi ta'minlanmoqda.

3. Rivojlanayotgan davlatlar tajribasi:

- O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar bozormexanizmlarini shakllantirish va davlat resurs larini samaraliboshqarishga yo'naltirilgan.

Munozara

Natijalar iqtisodiyot nazariyasining nazariy tamoyillariva ularning zamonaviy iqtisodiy j arayonlargamoslashuvchanligi haqida muhim xulosalar chiqarishgaimkon berdi:

1. Teoriya va amaliyot o'rtasidagi muvozanat:

Nazariya rivojlangan davlatlarda muvaffaqiyatliqo'llanilayotgan bo'lsa- da, rivojlanayotgan mamlakatlarushbu tamoyillarni moslashuvchan tatbiq etishga ehtiyojsez moqda.

2. Yangi tendensiyalar:

Raqamli iqtisodiyot, ekologik muammolar va ijtimoiytenglik kabi omillar iqtisodiyot naz ariyasining yangiqirralarini shakllantirgan. Sun'iy intellekt va kattama'lumotlar (big data) iqtisodiy jarayonlarni boshqarishdayangi imkoniyatlar ochmoqda.

Xulosa

Mazkur tadqiqot shuni ko'rsatadiki, iqtisodiyotnazariyasi nafaqat nazariy asos, balki iqti sodiy siyosatnishakllantirishda muhim amaliy vositadir. Rivojlanayotganmamlakatlarda iqtiso diy o'sishni ta'minlash uchun nazariyatamoyillarini amaliyotga moslashuvi muhim ahamiyatg a ega.

Tadqiqotlarga ko'ra, O'zbekiston iqtisodiyoti raqamliiqtisodiyotga o'tish jarayonida naza riy tamoyillarni inobatgaolib, texnologiyaga sarmoya qilish va ta'lim tiziminirivojlantirish orq ali barqaror o'sishni ta'minlay oladi. Iqtisodiyot nazariyasining ahamiyati kelajakda yanadaos hadi, chunki bu fan global muammolarni hal qilish uchunzaruriy yo'nalishlarni belgilab beradi.

References:

1. Mankiw, N.G. (2016). Principles of Economics. 7th Edition. Cengage Learning.
2. Samuelson, P.A., & Nordhaus, W.D. (2010). Economics. 19th Edition. McGraw-Hill.
3. Mishkin, F.S. (2015). The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. 10th Edition. Pearson Education.
4. Krugman, P., & Wells, R. (2018). Macroeconomics. 5th Edition. Worth Publishers.
5. Stiglitz, J.E. (2014). Price and Quantity in Economics: A Theory of Value. Oxford University Press.
6. O'zbekiston Respublikasi Statistika Qo'mitasi. (2023). Iqtisodiy ko'rsatkichlar va tahlil hisobotlari.
7. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi. (2022). Global Economic Outlook.